

Επιχειρησιακή έρευνα (ασκήσεις)

ΤΕΙ Ηπείρου (Τμήμα Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής)

Γκόγκος Χρήστος

(06-01-2015)

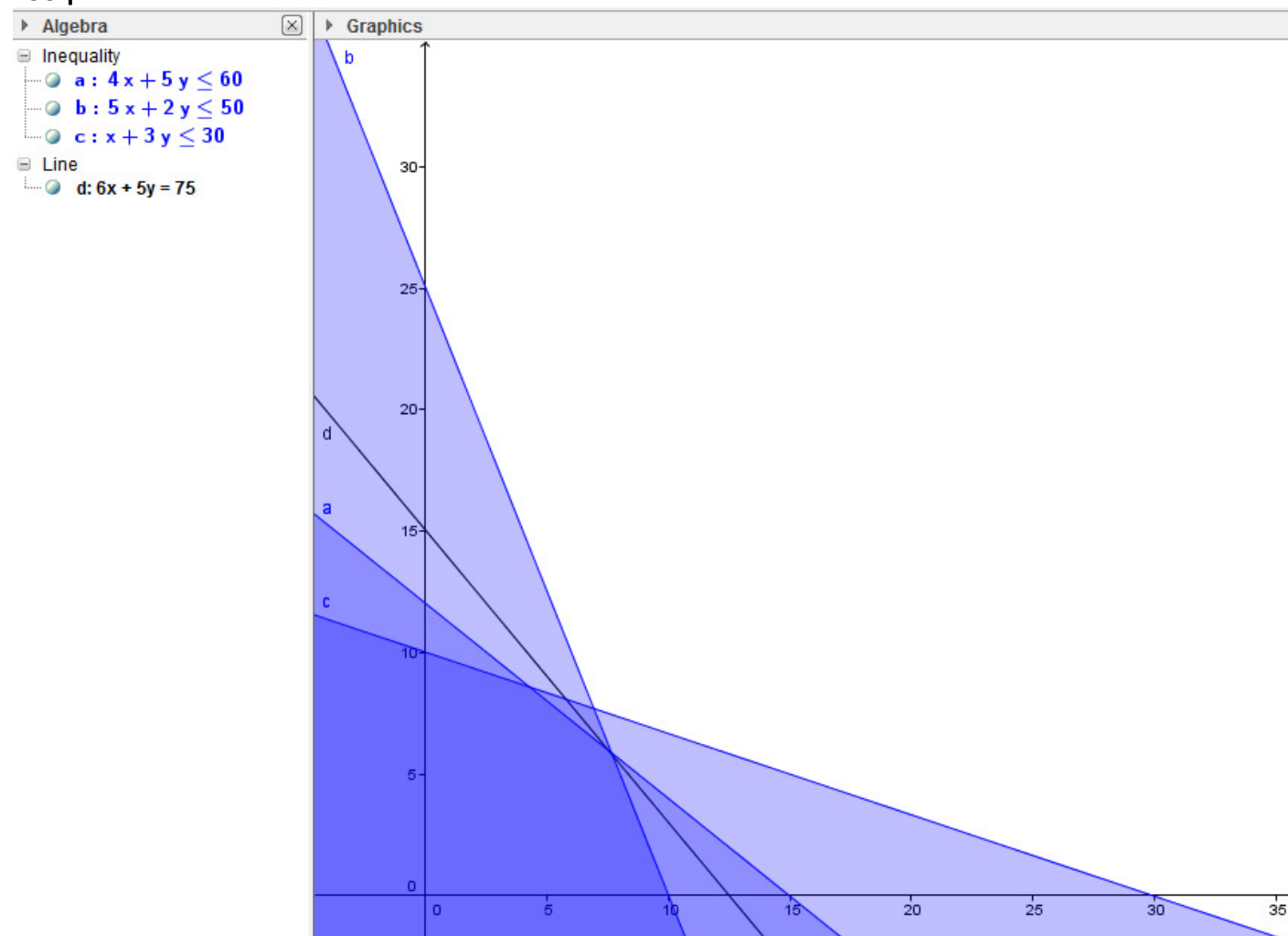
1. Γραφική επίλυση προβλημάτων Γραμμικού Προγραμματισμού

A) Με τη βοήθεια της γραφικής μεθόδου επιλύστε το πρόβλημα:

Μεγιστοποίηση $6x + 5y$
Υπό τους περιορισμούς $4x + 5y \leq 60$
 $5x + 2y \leq 50$
 $x + 3y \leq 30$

Τι θα συμβεί αν η αντικειμενική συνάρτηση γίνει $5x + 2y$;

Λύση:

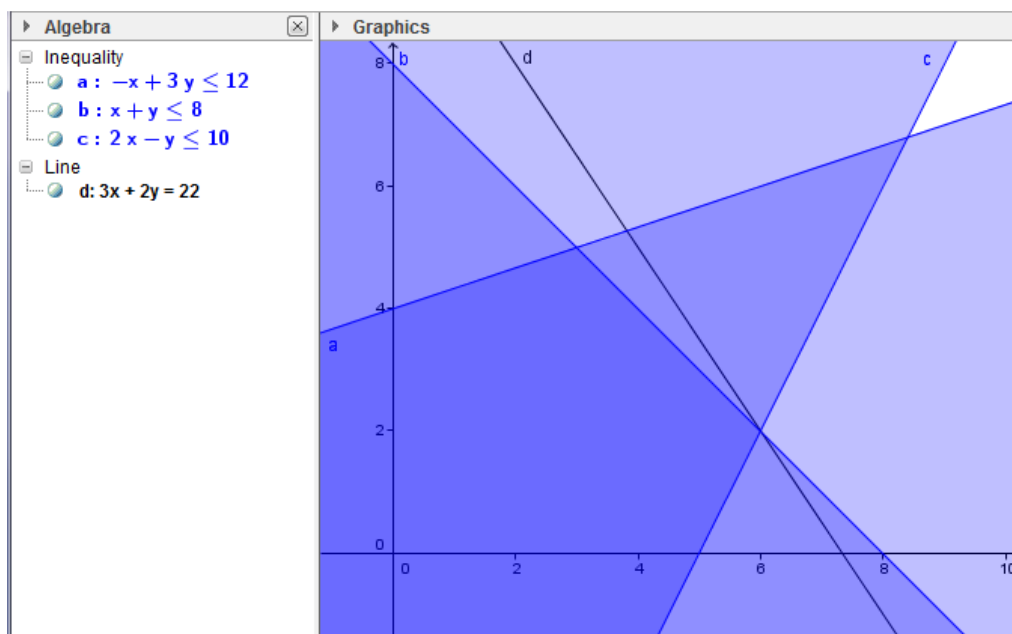

Αν η αντικειμενική συνάρτηση γίνει $5x + 2y$ τότε η συνάρτηση κόστους θα επιτυγχάνει τη βέλτιστη λύση σε οποιοδήποτε σημείο της πλευράς του πολυγώνου της εφικτής περιοχής που αντιστοιχεί στον περιορισμό $5x + 2y \leq 50$.

B) Με τη βοήθεια της γραφικής μεθόδου επιλύστε το πρόβλημα:

Μεγιστοποίηση $3x + 2y$
 Υπό τους περιορισμούς $-x + 3y \leq 12$
 $x + y \leq 8$
 $2x - y \leq 10$
 $x, y \geq 0$

Λύση:

2. Διατύπωση προβλημάτων Γραμμικού Προγραμματισμού

A) Μια επιχείρηση παράγει 2 προϊόντα. Κάθε προϊόν προκειμένου να παραχθεί απαιτεί επεξεργασία σε διάφορα στάδια και απασχολεί μηχανήματα και εργαζόμενους της επιχείρησης για κάποια λεπτά. Οι χρόνοι αυτοί (σε λεπτά) καθώς και το μοναδιαίο κέρδος (σε ευρώ) για το κάθε προϊόν συνοψίζονται στον ακόλουθο πίνακα:

Προϊόν	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Στάδιο 3	Κέρδος ανά μονάδα
A	20	12	16	5
B	10	40	20	8

Με δεδομένο ότι σε κάθε στάδιο επεξεργασίας μπορούν ημερήσια να διατεθούν 8 ώρες, να διατυπωθεί το πρόβλημα ως πρόβλημα Γραμμικού Προγραμματισμού.

Λύση:

max $5x + 8y$
 s.t. $20x + 10y \leq 480$
 $12x + 40y \leq 480$
 $16x + 20y \leq 480$
 $x, y \geq 0$

B) Ένας επενδυτής επιθυμεί να επενδύσει 5000 ευρώ σε 2 τύπους επενδύσεων: την επένδυση A που αποδίδει 5% και την επένδυση B που αποδίδει 8%. Η έρευνα αγοράς συνιστά κατανομή τουλάχιστον 25% στην A και το πολύ 50% στην B. Επιπλέον η επένδυση στην A θα πρέπει να είναι τουλάχιστον ίση με το

ήμισυ της επένδυσης Β. Διατυπώστε το πρόβλημα Γραμμικού Προγραμματισμού που καθορίζει τον τρόπο με τον οποίο θα διαμοιραστεί το κεφάλαιο στις επενδύσεις.

Λύση:

max	$0.05*x + 0.08*y$	max	$0.05*x + 0.08*y$
s.t.	$x + y = 5000$	s.t.	$x + y \leq 5000$
	$x \geq 1250$		$0.75x - 0.25y \geq 0$
	$y \leq 2500$		$0.5x - 0.5y \geq 0$
	$x \geq y * 0.5$		$x - 0.5y \geq 0$
	$y \geq 0$		$x, y \geq 0$

3. Επίλυση προβλημάτων Γραμμικού Προγραμματισμού με τη μέθοδο Simplex

Α) Να επιλυθεί το ακόλουθο πρόβλημα με τη μέθοδο Simplex

$$\begin{aligned} \max & \quad 60x_1 + 30x_2 + 20x_3 \\ \text{s.t.} & \quad 8x_1 + 6x_2 + x_3 \leq 48 \\ & \quad 4x_1 + 2x_2 + 1.5x_3 \leq 20 \\ & \quad 2x_1 + 1.5x_2 + 0.5x_3 \leq 8 \\ & \quad x_2 \leq 5 \\ & \quad x_1, x_2, x_3 \geq 0 \end{aligned}$$

Λύση:

Το πρόβλημα αρχικά μετατρέπεται σε κανονική μορφή

$$\begin{aligned} \max & \quad 60x_1 + 30x_2 + 20x_3 \\ \text{s.t.} & \quad 8x_1 + 6x_2 + x_3 + s_1 = 48 \\ & \quad 4x_1 + 2x_2 + 1.5x_3 + s_2 = 20 \\ & \quad 2x_1 + 1.5x_2 + 0.5x_3 + s_3 = 8 \\ & \quad x_2 + s_4 = 5 \\ & \quad x_1, x_2, x_3, s_1, s_2, s_3, s_4 \geq 0 \end{aligned}$$

Πίνακας 1

Cj		60	30	20	0	0	0	0	
	BV	x1	x2	x3	s1	s2	s3	s4	Ποσότητα
0	s1	8	6	1	1	0	0	0	48
0	s2	4	2	1,5	0	1	0	0	20
0	s3	2	1,5	0,5	0	1	0	0	20
0	s4	0	1	0	0	0	0	1	5
	zj	0	0	0	0	0	0	0	0
	cj-zj	60	30	20	0	0	0	0	

Η μεταβλητή εισόδου είναι η x_1 διότι έχει τον υψηλότερο συντελεστή στη γραμμή $C_j - Z_j$ (60)

Εξετάζονται οι υποψήφιοι μεταβλητές εξόδου:

$$s_1 \rightarrow 48/8 = 6$$

$$s_2 \rightarrow 20/4 = 5$$

$$s_3 \rightarrow 8/2 = 4$$

$$s_4 \rightarrow \text{χωρίς όριο}$$

Επιλέγεται ως μεταβλητή εξόδου η s_3 διότι έχει την χαμηλότερη τιμή (4).

Πίνακας 2

Cj		60	30	20	0	0	0	0	
	BV	x1	x2	x3	s1	s2	s3	s4	Ποσότητα
0	s1	0	0	-1	1	0	-4	0	16
0	s2	0	-1	0,5	0	1	-2	0	4
60	x1	1	0,75	0,25	0	0	0,5	0	4
0	s4	0	1	0	0	0	0	1	5
	zj	60	45	15	0	0	30	0	240
	cj-zj	0	-15	5	0	0	-30	0	

Η μεταβλητή εισόδου είναι η x3 διότι έχει τον υψηλότερο συντελεστή στη γραμμή Cj-Zj (5)

Εξετάζονται οι υποψήφιες μεταβλητές εξόδου:

s1 → χωρίς όριο

s2 → $4/1=4$

x1 → $4/0,5=8$

s4 → χωρίς όριο

Επιλέγεται ως μεταβλητή εξόδου η s2 διότι έχει την χαμηλότερη τιμή (4).

Πίνακας 3

Cj		60	30	20	0	0	0	0	
	BV	x1	x2	x3	s1	s2	s3	s4	Ποσότητα
0	s1	0	-2	0	1	2	-8	0	24
20	x3	0	-2	1	0	2	-4	0	8
60	x1	1	1,25	0	0	-0,5	1,5	0	2
0	s4	0	1	0	0	0	0	1	5
	zj	60	35	20	0	10	10	0	280
	cj-zj	0	-5	0	0	-10	-10	0	

Ο πίνακας είναι τελικός διότι δεν υπάρχει τιμή στη γραμμή Cj-Zj που να είναι θετική.

B) Ερώτημα 18 σελ. 136 (Επιχειρησιακή Έρευνα – εφαρμογές στη σημερινή επιχείρηση Π. Υψηλάντης)

Θεωρήστε το ακόλουθο πρόβλημα Γραμμικού Προγραμματισμού

$$\max \quad 8x_1 + 4x_2 + 12x_3 - x_4$$

$$\text{s.t.} \quad x_1 + 2x_2 + x_3 + 5x_4 \leq 150$$

$$x_2 - 4x_3 + 8x_4 = 70$$

$$6x_1 + 7x_2 + 2x_3 - x_4 \geq 120$$

$$x_1, x_2, x_3, x_4 \geq 0$$

α) Μετατρέψτε τους περιορισμούς σε ισότητες προσθέτοντας τις κατάλληλες μεταβλητές περιθωρίου και τεχνητές μεταβλητές.

β) Δημιουργήστε τον αρχικό πίνακα Simplex.

Λύση:

α) Προσθήκη μεταβλητών περιθωρίου και τεχνητών μεταβλητών και μετατροπή ανισοτήτων σε ισότητες

$$\max \quad 8x_1 + 4x_2 + 12x_3 - x_4 + 0s_1 + MA_1 + 0s_2 + MA_2$$

$$\text{s.t.} \quad x_1 + 2x_2 + x_3 + 5x_4 + s_1 = 150$$

$$x_2 - 4x_3 + 8x_4 + A_1 = 70$$

$$6x_1 + 7x_2 + 2x_3 - x_4 - s_2 + A_2 = 120$$

$$x_1, x_2, x_3, x_4 \geq 0$$

β) Αρχικός πίνακας Simplex

		8	4	12	-1	0	0	M	M	
	BV	x1	x2	x3	x4	s1	s2	A1	A2	RHS
0	s1	1	2	1	5	1	0	0	0	150
M	A1	0	1	-4	8	0	0	1	0	70
M	A2	6	7	2	-1	0	-1	0	1	120
	Zj	6M	8M	-2M	7M	0	-M	M	M	
	Cj-Zj	8-6M	4-8M	12+2M	-1-7M	0	M	0	0	

4. Ανάλυση ευαισθησίας

A) Μια επιχείρηση κατασκευάζει 4 προϊόντα. Η κατασκευή των προϊόντων απαιτεί 3 στάδια: συναρμολόγηση, βάψιμο και συσκευασία. Το κέρδος ανά μονάδα προϊόντος και οι χρόνοι που απαιτούνται σε λεπτά για την παραγωγή του δίνονται στον ακόλουθο πίνακα:

Προϊόν	Συναρμολόγηση	Βάψιμο	Συσκευασία	Κέρδος
1	2	3	2	1,5
2	4	2	3	2,5
3	3	3	2	3,0
4	7	4	5	4,5

Η επιχείρηση διαθέτει 100000 λεπτά για συναρμολόγηση, 50000 λεπτά για βάψιμο και 60000 λεπτά για συσκευασία. (http://people.brunel.ac.uk/~mastjib/jeb/or/lpsens_solver.html)

	A	B	C	D	E	F
1		Παραγωγή	Συναρμολόγηση	Βάψιμο	Συσκευασία	Κέρδος
2	Προϊόν 1	0	2	3	2	1,50 €
3	Προϊόν 2	0	4	2	3	2,50 €
4	Προϊόν 3	0	3	3	2	3,00 €
5	Προϊόν 4	0	7	4	5	4,50 €
6						
7	Απαιτούμενος χρόνος		0	0	0	
8	Διαθέσιμος χρόνος		100000	50000	60000	
9						
10	Συνολικό κέρδος					
11		0				
12						
13						
14						
15	http://people.brunel.ac.uk/~mastjib/jeb/or/lpsens_solver.html					

	A	B	C	D	E	F
1		Παραγωγή	Συναρμολόγηση	Βάψιμο	Συσκευασία	Κέρδος
2	Προϊόν 1	0	2	3	2	1,50 €
3	Προϊόν 2	16000	4	2	3	2,50 €
4	Προϊόν 3	6000	3	3	2	3,00 €
5	Προϊόν 4	0	7	4	5	4,50 €
6						
7	Απαιτούμενος χρόνος		82000	50000	60000	
8	Διαθέσιμος χρόνος		100000	50000	60000	
9						
10	Συνολικό κέρδος					
11		58000				
12						
13						
14						
15	http://people.brunel.ac.uk/~mastjib/jeb/or/lpsens_solver.html					

Αναφορά απάντησης

6	Κελί προορισμού (Μέγιστο)					
7	Κελί	Όνομα	Αρχική τιμή	Τελική τιμή		
8	\$A\$11	Συνολικό κέρδος	0	58000		
9						
10						
11	Ρυθμιζόμενα κελιά					
12	Κελί	Όνομα	Αρχική τιμή	Τελική τιμή		
13	\$B\$2	Προϊόν 1 Παραγωγή	0	0		
14	\$B\$3	Προϊόν 2 Παραγωγή	0	16000		
15	\$B\$4	Προϊόν 3 Παραγωγή	0	6000		
16	\$B\$5	Προϊόν 4 Παραγωγή	0	0		
17						
18						
19	Περιορισμοί					
20	Κελί	Όνομα	Τιμή κελιού	Τύπος	Κατάσταση	Απόκλιση
21	\$C\$7	Απαιτούμενος χρόνος Συναρμολόγηση	82000	\$C\$7<=\$C\$8	Μη υποχρεωτικός	18000
22	\$D\$7	Απαιτούμενος χρόνος Βάψιμο	50000	\$D\$7<=\$D\$8	Υποχρεωτικός	0
23	\$E\$7	Απαιτούμενος χρόνος Συσκευασία	60000	\$E\$7<=\$E\$8	Υποχρεωτικός	0
24						

Αναφορά ευαισθησίας

5	Ρυθμιζόμενα κελιά							
6								
7				Τελική	Μειωμένο	Αντικειμενικός	Επιτρεπόμενη	Επιτρεπόμενη
8	Κελί	Όνομα	τιμή	κόστος	συντελεστής	αύξηση	μείωση	
9	\$B\$2	Προϊόν 1 Παραγωγή	0	-1,5	1,5	1,5	1E+30	
10	\$B\$3	Προϊόν 2 Παραγωγή	16000	0	2,5	2	0,142857143	
11	\$B\$4	Προϊόν 3 Παραγωγή	6000	0	3	0,75	0,5	
12	\$B\$5	Προϊόν 4 Παραγωγή	0	-0,2	4,5	0,2	1E+30	
13								
14	Περιορισμοί							
15				Τελική	Σκιάδης	Περιορισμός	Επιτρεπόμενη	Επιτρεπόμενη
16	Κελί	Όνομα	τιμή	τιμή	R.H. Side	αύξηση	μείωση	
17	\$C\$7	Απαιτούμενος χρόνος Συναρμολόγηση	82000	0	100000	1E+30	18000	
18	\$D\$7	Απαιτούμενος χρόνος Βάψιμο	50000	0,8	50000	40000	10000	
19	\$E\$7	Απαιτούμενος χρόνος Συσκευασία	60000	0,3	60000	15000	26666,66667	
20								

1. Περιγράψτε τη λύση που βρίσκει ο Solver του Excel.
2. Ποιοι από τους περιορισμούς είναι δεσμευτικοί και ποιοι είναι μη δεσμευτικοί;
3. Ποιο θα είναι το αποτέλεσμα της αλλαγής των συντελεστών της συνάρτησης κόστους;
4. Ποιο θα είναι το αποτέλεσμα της αναγκαστικής εισαγωγής στη λύση του προβλήματος μεταβλητών που έχουν στην τρέχουσα λύση την τιμή μηδέν;
5. Ποιο θα είναι το αποτέλεσμα της αλλαγής των ποσοτήτων των περιορισμών;
6. Αν είχατε 100 επιπλέον λεπτά σε ποια εργασία θα τις διαθέτατε και γιατί; Ποια θα ήταν η τιμή της συνάρτησης κόστους τότε;
7. Αν έπρεπε να αφαιρέσετε 50 λεπτά από ποια εργασία θα τις αφαιρούσατε και γιατί; Ποια θα ήταν η τιμή της συνάρτησης κόστους τότε;

Λύση:

1. Η λύση παρουσιάζει κέρδος 58000 ευρώ και προτείνει την παραγωγή 0 τεμαχίων προϊόντος 1, 16000 τεμαχίων προϊόντος 2, 6000 τεμαχίων προϊόντος 3 και 0 τεμαχίων προϊόντος 4. Περισσέουν 18000 λεπτά στη συναρμολόγηση ενώ γίνεται πλήρης χρήση του διαθέσιμου χρόνου στο βάψιμο και στη συσκευασία
2. Δύο από τους περιορισμούς είναι δεσμευτικοί (το βάψιμο και η συσκευασία) ενώ η συναρμολόγηση είναι μη δεσμευτικός περιορισμός.
3. Αλλαγή συντελεστών αντικειμενικής συνάρτησης:

- a. Αν ο συντελεστής του προϊόντος 1 που είναι 1,5 αυξηθεί κατά 1,5 ή περισσότερο τότε η ποσότητα παραγωγής του προϊόντος 1 θα γίνει βασική μεταβλητή και θα εισέλθει στη λύση.
  - b. Ο συντελεστής του προϊόντος 2 στη συνάρτηση κόστους που είναι 2,5 μπορεί να αυξηθεί κατά 1,5 ή να μειωθεί κατά 0,142857 και η λύση να παραμείνει η ίδια.
  - c. Ο συντελεστής του προϊόντος 3 στη συνάρτηση κόστους που είναι 3,0 μπορεί να αυξηθεί κατά 0,75 ή να μειωθεί κατά 0,5 και η λύση να παραμείνει η ίδια.
  - d. Αν ο συντελεστής του προϊόντος 4 που είναι 4,5 αυξηθεί κατά 0,2 ή περισσότερο τότε η ποσότητα παραγωγής του προϊόντος 4 θα γίνει βασική μεταβλητή και θα εισέλθει στη λύση.
4. Αν παραχθεί υποχρεωτικά 1 μονάδα προϊόντος 1 θα μειωθεί το κέρδος κατά 1,5, ενώ αν παραχθεί υποχρεωτικά 1 μονάδα προϊόντος 4 θα μειωθεί το κέρδος κατά 0,2.
  5. Η σκιά της τιμής δείχνει πόσο θα αλλάξει η τιμή της συνάρτησης κόστους για κάθε μονάδα μεταβολής της ποσότητας του αντίστοιχου περιορισμού εφόσον η αλλαγή κυμαίνεται μέσα στα όρια που καθορίζονται από τις στήλες «Επιτρεπόμενη αύξηση» και «Επιτρεπόμενη μείωση».
    - a. Εφόσον τα διαθέσιμα λεπτά συναρμολόγησης είναι από 82000 μέχρι $+\infty$ η τιμή της συνάρτησης κόστους δεν αλλάζει.
    - b. Για κάθε λεπτό που μεταβάλλεται ο διαθέσιμος χρόνος βαψίματος, στο διάστημα 40000 έως 90000, η συνάρτηση κόστους μεταβάλλεται κατά 0,8.
    - c. Για κάθε λεπτό που μεταβάλλεται ο διαθέσιμος χρόνος συσκευασίας, στο διάστημα 33333,33 έως 75000, η συνάρτηση κόστους μεταβάλλεται κατά 0,3.
  6. Τα 100 επιπλέον λεπτά πρέπει να διατεθούν στο βάψιμο καθώς έχει την υψηλότερη σκιά της τιμής. Η συνάρτηση κόστους σε αυτή την περίπτωση θα λάβει την τιμή 58080.
  7. Τα 50 λεπτά θα πρέπει να αφαιρεθούν από τη συναρμολόγηση καθώς εκεί υπάρχει διαθέσιμος χρόνος που δεν αξιοποιείται.

B) Ερώτημα 16 σελ. 136 (Επιχειρησιακή Έρευνα – εφαρμογές στη σημερινή επιχείρηση Π. Υψηλάντης)
 Δίνεται ο παρακάτω τελικός πίνακας Simplex

		1000	3000	0	0	Ποσότητα
	Βασικές μεταβλητές	x1	x2	s1	s2	Bj
1000	x1	1	4	2	0	160
0	s2	0	6	-7	1	200
	Zj	1000	4000	2000	0	1600
	Cj – Zj	0	-1000	-2000	0	

α. Για ποιες τιμές των συντελεστών κέρδους η προηγούμενη λύση παραμένει βέλτιστη;

β. Πόσο μπορούν να αυξομειωθούν οι αρχικές ποσότητες των περιορισμών έτσι ώστε να ισχύει ο παραπάνω πίνακας Simplex;

Λύση:

α) Αν ο συντελεστής κέρδους του x1 μεταβληθεί κατά Δ δηλαδή γίνει $1000 + \Delta$ τότε ο πίνακας γίνεται

		1000+ Δ	3000	0	0	Ποσότητα
	Βασικές μεταβλητές	x1	x2	s1	s2	Bj
1000+ Δ	x1	1	4	2	0	160
0	s2	0	6	-7	1	200
	Zj	1000+ Δ	4000+4 Δ	2000 + 2 Δ	0	1600+160 Δ
	Cj – Zj	0	-1000 -4 Δ	-2000 - 2 Δ	0	

Οι ποσότητες $-1000 - 4\Delta$ και $-2000 - 2\Delta$ θα πρέπει να είναι ≤ 0 έτσι ώστε η υπάρχουσα λύση να παραμείνει η βέλτιστη. Άρα $-250 \leq \Delta \leq 1000$ και συνεπώς ο συντελεστής κέρδους της x_1 μπορεί να κυμανθεί από 750 έως 2000.

Αν ο συντελεστής κέρδους του x_2 μεταβληθεί κατά Δ δηλαδή γίνει $3000 + \Delta$ τότε ο πίνακας γίνεται

		1000	$3000 + \Delta$	0	0	Ποσότητα
	Βασικές μεταβλητές	x_1	x_2	s_1	s_2	B_j
1000	x_1	1	4	2	0	160
0	s_2	0	6	-7	1	200
	Z_j	1000	4000	2000	0	1600
	$C_j - Z_j$	0	$-1000 + \Delta$	-2000	0	

Η ποσότητα $-1000 + \Delta$ θα πρέπει να είναι ≤ 0 έτσι ώστε η υπάρχουσα λύση να παραμείνει η βέλτιστη. Άρα $\Delta \leq 1000$ και συνεπώς ο συντελεστής κέρδους της x_2 μπορεί να έχει ως ανώτατο όριο την τιμή 4000.

β) Αν αυξηθεί η s_1 κατά θ μονάδες θα πρέπει να μειωθεί η x_1 κατά 2θ μονάδες και η s_2 να αυξηθεί κατά 7θ μονάδες. Θα πρέπει για την x_1 να είναι $160 - 2\theta \geq 0$ και για την s_2 να είναι $200 + 7\theta \geq 0$, άρα $28,57 \leq \theta \leq 80$

5. Δυικό πρόβλημα

A) Δίνεται το ακόλουθο πρόβλημα και ζητείται η εύρεση του δυικού προβλήματος.

$$\begin{aligned} \min \quad & 50x_1 + 20x_2 + 30x_3 \\ \text{s.t.} \quad & 2x_1 + 3x_2 + 4x_3 \geq 11 \\ & 12x_1 + 13x_2 + 14x_3 \leq 111 \\ & x_1 + x_2 + x_3 = 1 \\ & x_1, x_2, x_3 \geq 0 \end{aligned}$$

Λύση:

$$\begin{aligned} \min \quad & 50x_1 + 20x_2 + 30x_3 \\ \text{s.t.} \quad & 2x_1 + 3x_2 + 4x_3 \geq 11 \\ & -12x_1 - 13x_2 - 14x_3 \geq -111 \\ & x_1 + x_2 + x_3 = 1 \\ & x_1, x_2, x_3 \geq 0 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \max \quad & 11w_1 - 111w_2 + w_3 \\ \text{s.t.} \quad & 2w_1 - 12w_2 + w_3 \leq 50 \\ & 3w_1 - 12w_2 + w_3 \leq 20 \\ & 4w_1 - 14w_2 + w_3 \leq 30 \\ & w_1, w_2 \geq 0 \quad w_3 \text{ free} \end{aligned}$$

6. Ειδικά προβλήματα Γραμμικού Προγραμματισμού

A) Δίνεται το ακόλουθο πρόβλημα μεταφοράς. Μια επιχείρηση διαθέτει 3 εργοστάσια από τα οποία θα διαθέσει το προϊόν της σε 3 πόλεις. Η παραγωγή των εργοστασίων (E_1 , E_2 και E_3) είναι 20000, 30000 και 50000 τεμάχια. Η ζήτηση στις πόλεις P_1 , P_2 και P_3 για το προϊόν είναι 15000, 40000 και 45000 τεμάχια. Στον ακόλουθο πίνακα καταγράφεται το κόστος μεταφοράς ανά 100 τεμάχια από κάθε εργοστάσιο προς κάθε πόλη.

	Π1	Π2	Π3
E1	3	2	1
E2	5	5	4
E3	2	6	3

Να διατυπωθεί το πρόβλημα ως πρόβλημα Γραμμικού Προγραμματισμού.

Λύση:

x_{11} = ποσότητα που θα μεταφερθεί από το εργοστάσιο E1 στην πόλη Π1

x_{12} = ποσότητα που θα μεταφερθεί από το εργοστάσιο E1 στην πόλη Π2

κ.ο.κ.

$$\begin{aligned} \min \quad & 3x_{11} + 2x_{12} + x_{13} + 5x_{21} + 5x_{22} + 4x_{23} + 2x_{31} + 6x_{32} + 3x_{33} \\ \text{s.t.} \quad & x_{11} + x_{21} + x_{31} = 150 \\ & x_{12} + x_{22} + x_{32} = 400 \\ & x_{13} + x_{23} + x_{33} = 450 \\ & x_{11} + x_{12} + x_{13} = 200 \\ & x_{21} + x_{22} + x_{23} = 300 \\ & x_{31} + x_{32} + x_{33} = 500 \\ & x_{11}, x_{12}, x_{13}, x_{21}, x_{22}, x_{23}, x_{31}, x_{32}, x_{33} \geq 0 \end{aligned}$$

Β) Δίνεται το ακόλουθο πρόβλημα ανάθεσης. Μια επιχείρηση διαθέτει 4 εργαζόμενους τους οποίους επιθυμεί να αναθέσει σε 4 εργασίες. Κάθε εργαζόμενος θα πρέπει να ανατεθεί σε μια μόνο εργασία και κάθε εργασία θα πρέπει να ανατεθεί σε ένα μόνο εργαζόμενο. Τα κόστη ανάθεσης των εργαζόμενων στις εργασίες δίνονται στον ακόλουθο πίνακα.

	Εργασία 1	Εργασία 2	Εργασία 3	Εργασία 4
Εργαζόμενος 1	1	2	3	4
Εργαζόμενος 2	2	4	5	4
Εργαζόμενος 3	3	6	3	2
Εργαζόμενος 4	4	8	7	1

Να διατυπωθεί το πρόβλημα ως πρόβλημα Γραμμικού Προγραμματισμού.

Λύση:

x_{11} = δυαδική μεταβλητή που λαμβάνει την τιμή 1 αν ο εργαζόμενος 1 ανατεθεί στην εργασία 1, αλλιώς λαμβάνει την τιμή 0.

x_{12} = δυαδική μεταβλητή που λαμβάνει την τιμή 1 αν ο εργαζόμενος 1 ανατεθεί στην εργασία 2, αλλιώς λαμβάνει την τιμή 0.

κ.ο.κ.

$$\begin{aligned} \min \quad & x_{11} + 2x_{12} + 3x_{13} + 4x_{14} + 2x_{21} + 4x_{22} + 5x_{23} + 4x_{24} + 3x_{31} + 6x_{32} + 3x_{33} + 2x_{34} + 4x_{41} + 8x_{42} + 7x_{43} + x_{44} \\ \text{s.t.} \quad & x_{11} + x_{12} + x_{13} + x_{14} = 1 \\ & x_{21} + x_{22} + x_{23} + x_{24} = 1 \\ & x_{31} + x_{32} + x_{33} + x_{34} = 1 \\ & x_{41} + x_{42} + x_{43} + x_{44} = 1 \\ & x_{11} + x_{21} + x_{31} + x_{41} = 1 \\ & x_{12} + x_{22} + x_{32} + x_{42} = 1 \\ & x_{13} + x_{23} + x_{33} + x_{43} = 1 \\ & x_{14} + x_{24} + x_{34} + x_{44} = 1 \\ & x_{11}, x_{12}, x_{13}, x_{14}, x_{21}, x_{22}, x_{23}, x_{24}, x_{31}, x_{32}, x_{33}, x_{34}, x_{41}, x_{42}, x_{43}, x_{44} \in \{0,1\} \end{aligned}$$